

۱. مامىر ئېزىدىڭ مەرەكەمىز .

باي مازمۇندى دەمالسى، قويۇ مادەنيەت اۋانى

ۋلەس قوسۇ — شېنجياڭ اسەمونەر ساراينىدا ساقتا-ھان تۇنىدىلار كورمەسى» سىياقتى سارا كورمەلەردى داينىدادى.

شېنجياڭ كىتاپخانىسىدا ”جوعالىپ تابىلدى، سان الاپاتتى وتكەرىپ، قايتادان جارىق كوردى — «يۇڭلى ۇلكەن سوزدىگىنىڭ» قايتا ورالۇى جانە قايتا قۇراستىرلۇى” كورمەسىندە ۋىتلىشى كورمەنى تاماشالاۋعا كەلگەن كورەرمەندەردىڭ كوپ ەكەندىگىن بايقادى. ”«يۇڭلى ۇلكەن سوزدىكى» تەك ۋىبر كىتاپ عانا ەمەس، وندا مول ۋىلم جۇيەسى، يدەيالىق كوزقاراس، گۇمانيتارلىق رۇح جانە ۋمو-رال ولشەمى قاشتىلعان، وقۇعا تاتيىدى” . دەدى وقىرمان پاتىگۇل ازەز .

شېنجياڭ كىتاپخانىسى بايرىى شىعارمالار ۋىبو-لىمىنىڭ قىزمەتكەرى مياۋ حۇي بىلاي دەپ تانىس-تىردى: كورمەدە «يۇڭلى ۇلكەن سوزدىگىندە» ەستەلىككە ىنعان خان داۋىرنىنە ميڭ داۋىرىنە دەيىنگى شېنجياڭ وڭىرىندەگى كوپتەنگەن باعالى ماتەريالدار كورمەگە قويىلدى، وندا ادەببەت، تارىخ، جاعراپيا، سالت ـ سانا سىياقتى جاقىارداعى مازمۇندار قاشتىلعان، سونداي ـ اق وقىرماندارعا جازۇ ـ سزۇ جابدىقتارى بجداعاتىلىقپەن داينىدا-لىپ، كورەرمەندەردىڭ «يۇڭلى ۇلكەن سوزددى-گى» جازۇنى ەلىكتەپ جازۇنا، جۇڭخۇا خاتكەر-لىگىنىڭ كوركەمدىگىن سەزىنۇنە مۇمكىندىك جا-سالىدى.

اقسۇ اىماقتىق مادەنيەت مۇراجاي ورنىنداعى (مۇراجاي) ”اسقاق خۇاشيانى بارلىعىمىز قورعايمىز — اقسۇ اىماعى قورعان بايلىعى نەگىزگى تاقىرىپتىق كورمەسى” كورمە زالىندا ساياحاتشىلار ۋىبرى با-عالى مادەنى مۇرانى قىزىعا ”زەرتتەدى” . وسى رەتكى كورمەدە، باستىسى، اقسۇ اىماعىنداعى قورعان بايلىغىنىڭ تارالۋى مەن لەنيا بويىنداعى قازىپ ىنعان مادەنى مۇرالار كورسەتىلدى، تاى دا ”ئۇسىندىرۇشى سەنى تارىخ كەرۋە-نىن ەمىن ـ ەركىن ارالاۋعا باستايدى” سىياقتى قوعامدىق تارىبە قىمىلدارى دا وتكىزىلدى.

نەشە مىڭ شاقىرىم شالعايداعى قۇمىل قالالىق مۇراجايدا قۇمىل قالالىق بەيزىتتىق مادەنيەت مۇرالارىن قورعاۋ ورتالىعى كورمە زالىنداعى دىنازاۋەردىڭ تاسقا اىنالىعان قاڭقاسى، مامونت ۋىپىل ۋىتىسىنىڭ تاسقا اىنالىغان قالىدەى جانە قاناتتى كەسەرتكىنىڭ تاسقا اىنالىعان

كاسپيورندار ،اۋىل - قىستىقتى گۇلدەندىرۇ سىياقتى ەكونوميكالىق دامۇداعى ۋىتۇبىندى سالالار مەن ۋالسىز بۇنىدارعا ۋبولندى. ۳ ـ ايدىڭ سوڭىنا دەيىن شېنجياڭنىڭ نەگىزدىك قۇربىلعار قۇربلىسىنىڭ قارىز اقشا قالىدىق سوماسى 740 مىللىيارد 500 مىللىيون يۋان بولپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن %8.۱3 ارتىپ، بۇكىل شېنجياڭنىڭ قارىز اقشا ورتاشا ارتۇ جىلدامدەىننا 4.7 پايىز جو-عارى بولعان؛ ۋبىرىنىشى ماۋسەيدا تىڭىنان 3۱ مىللىيارد 420 مىللىيون يۋان ارتىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 4 مىللىيارد 30 مىللىيون يۋان كوبەيگەن. مۇنىڭ شىىندە سۇ يىگىلگىنىڭ، قورشاعان ور-تانىڭ جانە لەۋمەتتىك قۇربىلعار باسقارۇ كاسىب-نىڭ قارىز اقشا قالىدىق سوماسى 12۱ مىللىيارد 160 مىللىيون يۋان بولپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن

(باسى 1 ـ بەتتە) كوكىتمەن مەن جازدىڭ ۋولاراسىندا ماۋسىم اۋسۇنىنا قاراي تۇتىنۇ بازارداعى تۇتىنۇدىڭ قىزۇ تۇيىسىنە اينىلدى. ۋارقايسى ۋىرى ساۋدا ورنىدارى ساۋدا ورايىن مەقتى يىگەرىپ، تاۋاردى ارزانداتىپ ساتۇ، كوپ العانىدارعا باعاسىن تو-مەندەتىپ بەرۇ سىياقتى تىپەندىلىك جاساۋ قىپىل-دارى ارقىلى تۇتىنۇشىلاردىڭ زات ساتىپ الۇ قىزغىندىلىعىن ارتتىردى.

5 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇنى ۋۇرىمجى قالاسى سايباق رايونىنداعى شېنجياڭ يوۇخاۋ (توبى) جازنا شەكتى سەرىكتەستىگى يوۇخاۋ ساۋدا سارا-يىندا يىنە شانشار جەر قالمادى. 1 ـ مامىر “ دە-مىلىسىندا ساۋدا سارايبى ””يوۇخاۋدى ۋارالاۋ” نەگىزگى تاقىرىپتىق تۇتىنۇدى جەبەۋ جانە ساۋدا ساراينىڭ مەرەپىتوبى قىپىلىن وتكىزدى. ساۋدا سارايدىڭ تىجارت ايناىلم جۇمىستا-رى ورتالىغىنىڭ دىرەكتورى ما يۇپىدىڭ تانىس-تىرۇنىشا، مەرەكە دەمالسى باستالغاننان كەيىن ساۋدا ساراينىداعى ادامدار كورنەكتى كوبە-يىپ، ورتاشا ەسەپپەن الارماندار كۇنىىنە 15 مىڭ ادامعا (رەت) جەتكەن، سونمەن بىرگە وتباسىنداىلار بىرگە شىعبى تۇتىنۇدى نەگىز تەكەن. ساۋدا سارايبى الدىن الا زاتتى جەتكىلىكى داينىداپ، تۇتىنۇ ورايىن بەلسەندىد-لىكىپەن مەقتى يىگەرگەن.

1 ـ مامىر “ كەزىندە رايونىمىز ساياساتتىق قولداۋ تەبىنىن كۇشەپتىپ، تۇتاس رايونداى جالپىلىق تۇتىنۇدىڭ كومەسكى كۇشىن اشىپ، جالپىلىق تاۋارلاردى ساتىپ الۇ ـ ساتۇ ورلەۋىن كوتەردى. اۋتوكولىك تۇتىنۇىن ۋاكىلدىك ەتكەن جالپىلىق تۇتىنۇ دەمالسى كەزىندەگى تۇتىنۇدى بارنىشا جاندىاندىردى.

4 ـ ايدىڭ 29 ـ كۇنى شېنجياڭ 1 ـ مامىر خالىقارلىق اۋتوكولىك كورمەسى جانە نۇڭغىش كەزەكتى موتوتسىكىل كورمەسى اشىلدى. كورمەگە قاتنىساۋشى ساۋداىگەرلەر ۋار ۋتۇرلى تىپەمدىلكتەر-دى جاساۋ شارالارىن باسەكەلەسە شىعارىپ، تۇ-تىنۇشىلاردى باۋاراعاندىقتان، اۋتوكولىك كورۇگە، ساتىپ الۇعا كەلگەندەر ۋىمىن ترەستى. ”3 كۇن وتكىزدىك، 200گە جۇىق يىيادى ماركالى اۋتوكولىككە تاپسىرىس بەرىلىپ، تاپسى-رىستىڭ قاۋىرت مەزگىلىن قارسى الدىق” . دەدى شېنجياڭ ۋانلىۇك خۇادى اۋتوكولىك ساتۇعا قىزمەت وتەۋ شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ ساتۇ دىرەكتورى دىيك حايىلۇڭ.

اس — ادامنىڭ ارقاۋى، دەمالسى كەزىندە كەم بولسا بولماپتىنداردان تاىى ۋدامدى تاىامدار بار. باعاسى ۋىپىيدى تاىامدار توپناماسىنان توپتىق ساتىپ الۇ، ارزانداتىپ ساتۇ، تۇتىنۇ بەلەتىن تاراتۇ-عا دەيىن ۋار تۇردەگى اس ـ سۇ ساۋدا ورنىدارى امالدىڭ بارنىشا قارىدارلاردى باۋرادى.

5 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇنى ۋۇرىمجى قالاسى چىتاي جولىنداعى دىىحۇى ۋاندا الاڭنىڭ 5 ـ قا-باتىنداعى نىھوجيا بالالار قورەكتىك اسخانىسىنان تاماقتانۇشىلار ۇزىلمەدى.

”تاماقتانۇشىلار قايسى ۋاقتتا كوپ كەلە-دى دەۋگە بولماي قالدى، اسخانادان تاگەرەتەڭ. نەن كەشكە دەيىن قوناق ۇزىلمەدى” . اسخانا-نىڭ جاۋاپتىسى الپىرا ابلەت بىلاي دەدى: ۋبىر قىدىرۇ تۇتىنۇدى جەبەۋ ساياساتتارىنىڭ تىياناق-تانۇنىنىڭ ارقاسىندا اسخانىمىزدىڭ ساۋداسى كۇ-سەتتەندى، ۇزىلمەي كەلىپ جاتقان قوناقتارعا ويداعىداي قىزمەت وتەۋ ۋۇشىن، اسخانا قىزمەت-كەرلەردى كوبەپتىپ، اس ـ سۇ شىكىزاتتارىن

جەتكىلىكتى داينىدادى.

4 ـ ايدىڭ 29 ـ كۇنىىنەن 5 ـ ايدىڭ 3 ـ كۇنىىنە دەيىن ۋۇرىمجى قالاسى تىيانشان رايونى ۇلكەن بازار جايلاۋلار كوشەسىندە ”2023 ـ جىل شېنجياڭ تۇڭغىش كەزەكتى كاۋاپ مەرەكەسى” وتكىزىلىپ، شېنجياڭ كاۋابىنىڭ ”3 نەگىزگى فاكتورى” بولغان كاۋاپ + سىرا + اق ناندى تۇلعالادى.

”كەلگەنمە وكىنبەيىمىن، شېنجياڭنىڭ كوپ-تەگەن ەرەكشە ۋدامدى تاىامدارىنان ۋدام تاتتىم” . سىچۋاندىق ساياحاتشى جاڭ يۇن ۋىبر جاعىمان، توبيا ۋىشىپ ـ جەپ، ۋبىر جاعىمان، ۋىشىن دوستاز شەڭبەرىنە كوزدەگەن جەرلەرىنە بارغان سۇرەتتەرىن شىعاردى، خوتانىنىڭ كاۋابى، التاي-دىڭ سۇىق سۇ بالىى، بۇدىرىشنىڭ قاققالعان بالىى سىياقتىلاردىڭ بارلىعى سۇرەتكە الاتىن وبەكىتىگە اينىلدى.

1 ـ مامىر “ دەمالسى كەزىندە شېنجياڭ ساياحاتشىلاردىڭ قاۋىرت مەزگىلىن تاىى دا قارسى الدى، تىيانشان ۇلكەن اڭعارى كورنىسى ۋوڭىرى، سايرام كولى كورنىسى ۋوڭىرى، قۇمتاع قۇمدى ۋشول اىگىلى كورنىسى ۋوڭىرى سىياقتى جەرلەردە ساياحاتشىلار ۋىمىن ترەستى. مەپىتۋانىنىڭ ساندى مالمەتىندە كورسەتىلۇنىشە، يىپىل ”1 ـ مامىر “ دەمالسى كەزىندە شېنجياڭغا ساياحاتتاۋعا (قاتىناس، قوناقچاي، خالىقتىق تۇ-سەلحانا، كورنىسى تۇپىندەرى ەسلىك بەلەتىن قامىتىدى) الدىن الا بەرىلگەن تاپسىرىس 20۱9 ـ جىلغى سول تۇستاعىدان لەدەقايدا اسىپ تۇسكەن.

جەر ـ جەردەگى ساياحات ورلەۋى مادەنيەت ـ ساياحات تاۋارلارىنىڭ ساتىلۇىن دا جەبەدى. سانجى ۋدامدى تاىامدار كوشەسىندە كوپتەنگەن ساياحاتشى ەرەكشە ۋدامدى تاىامداردان ۋدام تانقان سولڭ جول ـ جونەكەي ”سالەمدەمە” ساتىپ الۇدى تاڭدادى.

”ساتىلۇ سوماسى بىلتىرى سول تۇستاعى-دان ۋبىر ەسە ارتتى” . شېنجياڭ يۇپىيىان گۇلى ساۋدا شەكتى جاۋاپكەرلىشلىك سەرىكتەستىگىنىڭ باس دىرەكتورى ۋاڭ ۋى بىلاي دەدى: الار-ماندار كوپ كەلەتىن مەزگىلدى قارسى الۇ ۋۇشىن، دۇكەن تىجارات ۋاقتىن ۇزارتۇمەن بىرگە، يىتتەرنەت جەلىسىندە تىكە تاراتۇ ارقىلى زات ساتۇ ۇلكىسىن دە شىعاردى.

يىلغى 1 ـ مامىر ”تارىختاعى كىنو ـ فىلىم ەك كوپ 1 ـ مامىر“ بولدى، جاڭادان شىققان 18 فىلىم قويىلدى. 5 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇنى ۋىتلىشى سانجى خۇيچيا شىداي ساۋدا ورتالىغىنداعى 103 كىنو ـ فىلىم باقتاشىنا بارغاندا، كىنوخانا زالىندا تولپ وتىرعان كورەرمەندى كوردى، «زەڭگىر كوتىنىڭ ەركەسى»، «جات ەل، جات جەر»، «سونشا كوپ جىلدار» سىياقتى جاقسى باعا العان فىلەدەر بركەس ـ ترەكس قوبىلىپ جاتپتى.

”كىنو ـ فىلەدەر سايكەس مەزگىلدەگىدەن %200 كوبەيدى، كىنوخانادا كورەرمەندەر بىل-تىرىى سول تۇستاعىدان %50 مولشەرىندە كو-بەيدى، كىنو بەلەتىنىڭ ساتىلۇ مولشەرى سايكەس مەزگىلدەگىدەن %۱۱2 ارتتى. كىنوخانا-دا كورەرمەندەردىڭ كوبەيۋى ساۋدا سارايلارد-نىڭ الارماندارىن دا كوبەپتىتى، دەمالسى كەزىند-ە ساۋدا سارايلارى كۇنىىنە ورتاشا ەسەپپەن 50 مىڭ ادام (رەت) اينالاسىندا الارمان قابىل-دادى” . ، دەدى خۇيچيا شىداي سانجى ۋوڭىرد-نىڭ باس دىرەكتور كومەكشىسى ما جىرۇي تانىستىرىپ.

%۱3 بولپ، بۇكىل شېنجياڭنىڭ قارىز اقشا ورتاشا ارتۇ جىلدامدەىننا ۳.9 پايىز جوعارى بولعان؛ ۋبىرىنىشى ماۋسەيدا تىڭىنان ۱3 مىللىيارد ۱۱0 مىللىيون يۋان ارتىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 3 مىللىيارد 550 مىللىيون يۋان كوبەيگەن. ۋبىرىنىشى ماۋسەيدا جاڭادان تاراتىلعان كاسىب-پورىن قارىز اقشاسىنىڭ ۋسىم مولشەرى ۋبىرشاما تومەن دەڭگەيدە اناغۇرلم تومەندەگەن، ۇستەممە-لەنگەن ورتاشا ۋوسىم مولشەرى %0.۰7 4 بولپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 0.46 پايىز تومەندە-گەن. مۇنىڭ نىشىندە جالپىعا ۋتىپمىدى شاعىن، ۇساق كاسپيورنداردىڭ قارىز اقشا ۋوسىم مولشەرى %۰.86 4 بولپ، سايكەس مەزگىلدەگى-دەن 0.4 پايىز تومەندەپ، ساناق مالمەتتەنەن بەرىكى ەك تومەن دەڭگەيگە تۇسكەن.